

Pri sestavi klasifikacije rastja so upoštevali le naravno in polnaravno rastje, ne pa kulturnih rastlin. Vendar kulturne rastline zavzemajo precejšnje dele zemeljske površine in so ponekod odločilne za izgled pokrajine. Zato je v dodatku nakazana tudi metoda, s katero je mogoče grafično prikazati kulturne rastline na karti.

Opisana klasifikacija rastja na zemlji je poenotila različna stališča, kako prikazati rastje na kartah. Zelo bi bilo zaželeno, da bi jo sprejel čim širši krog raziskovalcev rastja, saj bi tako kmalu dobili zelo poučne prikaze vegetacije na zemlji in njenih posameznih delih.

F. Lovrenčak

E. M. Bridges, *World Soils*, Cambridge University Press, Cambridge 1970. 89 strani, 62 diagramov, profilov in skic, 3 karte in 32 barvnih fotografij.

Angleška založba »Cambridge University Press« je kmalu po izidu knjige »Rastje na zemlji« izdala še knjigo »Prst na zemlji«. Z njima so dobili angleški študentje geografije učbenika, ki zajemata dva do nedavna manj obravnavana elementa pokrajine in za katera do sedaj skoraj ni bilo tovrstnih del.

Knjiga »Prst na zemlji« je po zgledu učbenikov zasnovana tako, da dajejo prva poglavja tisto znanje, ki je osnovno za razumevanje razprostranjenosti prsti na zemlji. Uvodoma je nakazan problem definicije prsti, ki se je pojavljal od začetka njenega znanstvenega proučevanja. Na kratko so navedene definicije nekaterih znanih raziskovalcev prsti v prejšnjem stoletju in definicije Rusa Dokučajeva in Američana Hilgarda. Iz njih odsevajo različne interpretacije prsti, ki so jo sprva prikazovali in proučevali kot kemični laboratorij, nato kot kamnino z nekaj organske snovi in končno kot prirodno telo, sestavljeno iz organskih in anorganskih snovi in ozko povezano z drugimi elementi okolja.

V poglavju, ki sledi uvodu, obravnava avtor sestavo prsti. Na kratko predstavi vsakega od štirih glavnih sestavnih delov prsti: mineralni in organski del ter zrak in vodo. Obenem na zanimiv in nevsiljiv način razloži tudi nekatere fizične (tekstura, struktura) in kemične (reakcija) lastnosti prsti.

V pedogenezi so se v profilu prsti izoblikovali posamezni horizonti, ki nam dajejo ob upoštevanju njihove razvrstitve dober vpogled v razvojne procese. Avtor jih je razložil v tretjem poglavju. Ker so s temi procesi ozko povezani tudi faktorji nastanka in razvoja prsti (podnebje, organizmi, relief, matična osnova in čas). Zato je vsakemu od njih posvečeno kratko podpoglavje in je na primerih prikazan njihov vpliv na nastanek in razvoj prsti.

Za pedogenetskimi faktorji je avtor na zanimiv način razložil posamezne procese nastanka in razvoja prsti. Med njimi spoznamo podzolizacijo, laterizacijo, kalcifikacijo, salinizacijo itd. Ti procesi so razen s pisano besedo predstavljeni tudi z grafikoni, ki nazorno prikazujejo njihove poteke. Taka razlaga je dokaj izvirna in pripomore kot vizualna ponazoritev k lažjemu razumevanju različnih procesov v prsteh.

Pred poglavja, ki prikazujejo tipe prsti na zemlji, je avtor uvrstil še načine klasifikacije in postopke pri kartiranju prsti. Zlasti poglavje o klasifikaciji je dokaj poučno, saj je še veliko različnih mnenj glede razdelitve tipov prsti in njihove klasifikacije. Zato je uvrstitev tega poglavja v učbenik zelo umestna, saj si je mogoče na ta način vsaj delno ustvariti pregled o različnih pogledih na razvrstitev prsti: od starejših, zgodovinsko pomembnih, do modernih klasifikacij. Nekaj več prostora je namenjeno ameriški klasifikaciji (7th Approximation) iz leta 1960. Zaradi popolnejšega pregleda bi v to poglavje sodila še najnovejša klasifikacija prsti, ki jo je pripravila mednarodna organizacija za prehrano in kmetijstvo (FAO). Ta klasifikacija je plod dela najboljših poznavalcev prsti iz različnih držav. Ko bo dokončno sprejeta, bo z njo odpravljena neenotnost, ki je do sedaj otežkočala delo zlasti pri izdelavi svetovne karte prsti.

V pričujoči knjigi se je avtor odločil za zonalno klasifikacijo. Najprej so opisane zonalne prsti (prsti višjih in srednjih geografskih širin ter prsti tropskih področij). Tem sledi prikaz azonalnih in intrazonalnih prsti. Prsti vedno obravnava v ozki povezanosti z drugimi dejavniki okolja (zlasti s klimo in reliefom). Za ilustracijo posameznih tipov so prikazani na grafični način tudi njihovi profili. Takšen način razbremenjuje tekst in pripomore k hitrejši osvojitvi obravnavane snovi. V celoti je knjiga zelo dobro opremljena z ilustrativnim gradivom (kartami, diagrami, profili in fotografijami). Še posebno je treba omeniti odlične barvne fotografije profilov prsti, ki jih nimajo niti obsežnejši in popolnejši učbeniki. Knjigo zaključuje poglavje o vlogi, ki jo ima proučevanje prsti za boljšo izrabo tal.

F. Lovrenčak

Stadtgeographie in einem neuen Curriculum. Dargestellt am Beispiel München. Münchner Geographische Hefte, št. 37, Verlag Michael Lassleben Kallmünz, Regensburg, 1973.

Ta zvezek Münchner Geographische Hefte je posvečen petinšestdesetletnici profesorja dr. Wolfganga Hartkeja, znanega nemškega geografa, ki si je v svojem plodnem znanstvenem delu predvsem prizadeval ustvariti in utrditi zvezo med geografsko teorijo in prakso. Tem stremljenjem ustrezno sestavlja zvezek vrsta člankov, kako aplicirati geografske izsledke pri izobraževanju učiteljev geografije. Po prihodu prof. R. Geipla v geografski inštitut tehniške univerze v Münchnu se je z intenzivnim ekipnim delom skušalo izdelati didaktično pripravo o uporabi znanstvenih rezultatov pri izobraževanju na vseh šolskih stopnjah. Mesto München je bilo izbrano kot vzorec za ta stremljenje. V pričujočem zvezku je bilo razen teoretičnih izhodišč obdelanih pet primerov didaktične predstavitve različnih socialnogeografskih procesov v velikem mestu. Snov je podana v obliki vprašanj, odgovorov, skic, prikazov diapozitivov in na koncu vsakega poglavja je tudi navedena strokovna literatura.

V prvem poglavju je Barbara Kreibich obdelala pojav rekreacije. Poglavje je razdeljeno na podpoglavja, ki obravnavajo različne aspekte rekreacije: gostinske objekte v okolici Münchna, zgradbe kot element rekreacije, počitniške hiše na Tegernskem jezeru, vpliv avtoceste na rekreacijo, urejanje okolja za potrebe rekreacije itd. V drugem poglavju je Detlev Klingbeil obdelal prestrukturiranje starih mestnih četrti, pri čemer je vključil v obravnavo tudi zdorce kot element transformacije starih mestnih središč. Tretje poglavje, napisal ga je Helmut Schrettenbrunner, govori o izrabi in cenah zemljišč v mestnih središčih in seznanja učence z metodami, kako izračunati dnevno gostoto prebivalstva, določiti trgovska središča itd. Isti avtor obravnava v četrtem poglavju prometne probleme v starem mestnem središču ter ob tem seznanja učence s problemi urejanja mestnega prostora na sploh. V petem poglavju pa govori o prometnih problemih na robu mesta in v obmestju, problemih cestne povezave Münchna z drugimi mesti, povezavi avtocest in o križanju najvažnejših prometnih vpadnic.

Predstavljeni primeri didaktičnega podajanja strokovnih problemov so za vzgojo nedvomno koristni. Vprašanja z odgovori so postavljena v logičnem zaporedju tako, da sledijo procesu v vsej njegovi širini. Vprašanja so zasnovana kompleksno in posegajo tudi v druge stroke. Učenec se sam dokoplje do spoznanj, osvoji metodologijo in je nedvomno sposoben aplicirati tako pridobljeno poznavanje procesov in metodologije na drugih primerih.

Predstavljena oblika realizacije učne snovi je primerna za šole vseh stopenj in bi bilo samo zaželeno, da bi tudi naša geografska glasila začela prinašati tovrstne didaktične prispevke.

M. Pak